

24. The Dutch Diggers

Nederlandse gedecoreerden in de Australian Imperial Force

Tijdens de Eerste Wereldoorlog bleef Nederland neutraal. Toch zijn er ettelijke honderden Nederlanders geweest die in buitenlandse legers dienden, en waarvan sommigen dapperheidsonderscheidingen hebben verkregen. Dit artikel gaat over zes Nederlanders die in de Australian Imperial Force dienden en het Military Cross of de Military Medal hebben verkregen.

Bas de Groot is hoofd Post & Archief bij Flinders University (Adelaide, AUS). In zijn vrije tijd doet hij onderzoek naar een groep van 160 Nederlanders die tijdens de Eerste Wereldoorlog dienst hebben genomen in het Australische expeditieleger. Wij danken hem voor de moeite die hij heeft genomen om dit artikel over speciaal voor BRONS te schrijven!

Om alle verhalen de ruimte te geven die ze verdienen is ervoor gekozen om het artikel in twee delen te plaatsen. De eerste drie verhalen staan in deze BRONS. De volgende drie kunt u in BRONS 97 lezen.

Deel 1

Toen op 28 juli 1914 de Eerste Wereldoorlog uitbrak, woonden er minder dan 1000 migranten van Nederlandse afkomst in Australië. De census van 1911 vermeldde zelfs nog slechts 745 in Nederland geboren personen waarvan er 643 man waren¹. Minder dan acht jaar later hadden er meer dan 150 van hen dienst genomen in het Australische expeditieleger, de Australian Imperial Force (AIF).²

Het Australische leger dat buiten Australië vocht was pas na het uitbreken van de oorlog uit de grond gestampt en bestond volledig uit vrijwilligers. Voor de verdediging van Australië zelf werd vertrouwd op de Militia, en op vrijwilligers van de alom aanwezige Rifle Clubs, maar geen van deze eenheden mocht volgens de bestaande wetgeving buiten Australië worden ingezet. Je hoefde dus als Australiër niet als dienstplichtige voor je nummer op te komen. Er was geen dwang om overzees te gaan vechten. Sterker nog: tot twee keer toe, in 1916 en 1917, werd de invoering van een algemene dienstplicht per referendum verhinderd. Wel moest je, als je in de AIF wilde dienen, tot Brits onderdaan

¹ Australian Bureau of Statistics 1911, Census of the Commonwealth of Australia 1911 – Part II - Birthplaces, viewed 15 April 2020, [https://www.ausstats.abs.gov.au/ausstats/free.nsf/0/0354DDBB061331F2CA2578390011E1AF/\\$File/1911%20Census%20-%20Volume%20II%20-%20Part%20II%20Birthplaces.pdf](https://www.ausstats.abs.gov.au/ausstats/free.nsf/0/0354DDBB061331F2CA2578390011E1AF/$File/1911%20Census%20-%20Volume%20II%20-%20Part%20II%20Birthplaces.pdf).

² De dienstgegevens van deze groep, waarop dit artikel grotendeels is gebaseerd, zijn samengebracht op de website <https://discoveringanzacs.naa.gov.au/browse/groupstories/7539>

genaturaliseerd zijn.³ Voor een deel van de Nederlanders moesten die naturalisatiepapieren op het laatste moment nog geregeld worden, en in een aantal gevallen werden ze pas tijdens of zelfs pas na de oorlog ontvangen.

De rond de 150 Nederlanders die dienst namen vertoonden veel van dezelfde karakteristieken als hun Australische wapenbroeders: een aantal deserteerden, velen werden gedurende de oorlog wel eens opgebracht voor wegblijven na verlof, dronkenschap, vechtpartijen of ongepast gedrag naar meerderen. Velen raakten gewond, en een aantal onder hen sneuvelde. En net zoals onder hun Australische wapenbroeders waren er een aantal die onder vuur hun hoofd koel hielden en meer dan hun plicht deden.

De drie Nederlandse gedecoreerden die in dit artikel besproken worden waren:

- Henry John William Bosma (Amsterdam 15 januari 1891 – Warloy (F) 25 augustus 1916), Lance Corporal 10th Battalion, Military Medal, Mention in Despatches
- Jacobus Justinus Meijerink (Haarlem 17 februari 1896 – nabij Passchendaele (B) 13 oktober 1917), Private 38th Battalion, Military Medal
- Hendrik Meijers (Serooskerke 8 april 1886 – Balmain (NSW) 4 mei 1968), Private 14th Light Trench Mortar Battery, Military Medal

In de volgende BRONS worden de daden van de volgende gedecoreerden besproken:

- William Palstra (Zwolle 8 oktober 1891 – nabij Beauvais (F) 5 oktober 1930), 2nd Lieutenant 39th Battalion, Military Cross
- Francis Gerard Wilson (Amsterdam 9 maart 1880 - ?), Sergeant 1st Pioneer Battalion, Military Medal
- John Frank (Jan) Zwolsman (Amsterdam 11 juni 1890 - Brisbane 5 februari 1969), Sergeant 10th Battalion, Military Medal

Henry John William Bosma

Bosma is niet onbekend met militaire dienst als hij zich in juli 1915 in Adelaide voor de AIF aanmeldt: hij had voorheen al vanaf jonge leeftijd bij de Koninklijke Marine gediend. In 1910 maakte zijn schip, het pantserschip Hr.Ms. De Ruijter, samen met twee zusterschepen, een rondreis om Australië. Bosma

³ Australië was als land in 1901 opgericht, maar in een aantal aspecten functioneerde het nog als een onderdeel van het British Empire. Zo had het nog steeds hetzelfde staatshoofd als Groot-Brittannië, hetzelfde volkslied, tot 1910 dezelfde munteenheid, en waren Australiërs Britse onderdanen ('British subjects'). Een eigen Australische nationaliteit ontstond pas in 1949.

zag toen zijn kans schoon om een nieuw leven te beginnen en droste. Hij was niet de enige: tijdens de rondreis drosten in totaal 145 man van de drie schepen (zie ook Jan Zwolsman). Eenmaal in Australië werkt Bosma de volgende vijf jaar in de mijnbouw rondom Adelaide tot zijn dienstname. Hoewel hij zich in juli 1915 aanmeldt, moet hij nog wachten totdat zijn naturalisatiepapieren getekend zijn voordat hij daadwerkelijk in dienst kan treden. Dat gebeurt in augustus 1915.

Hij wordt ingedeeld bij het in Adelaide opgerichte 10^e Infanterie Bataljon en vertrekt in september 1915 naar zijn bataljon. Dat maakt deel uit van de 3^e Brigade, 1^e Australische Divisie, en had vanaf april 1915 deelgenomen aan de Gallipoli veldtocht. In november 1915 wordt het naar Egypte geëvacueerd en daarna gereorganiseerd en versterkt, onder andere met Bosma. Bosma wordt ingedeeld bij de machinegeweer sectie van het bataljon, dat bewapend is met Lewis mitrailleurs. In maart 1916 vertrekt de gehele divisie naar Frankrijk, en wordt ingedeeld in de sector rondom de Somme. Na een rustige trainings- en opwerkperiode wordt het bataljon begin juni voor het eerst in de frontloopgraven geplaatst.

Slechts anderhalve maand later, in de nacht van 22 op 23 juli 1916, begint voor Bosma de Slag om Pozières, een onderdeel van de Slag om de Somme. Na zware voorbereidende bombardementen en zware man-tot-man gevechten worden de Duitsers verdreven uit hun stellingen, en wordt het dorp Pozières ingenomen. De Duitsers hergroeperen zich echter in de nabijgelegen 'O.G. Lines' ('Old German Lines', de

Bunker bij Pozières

loopgravenstelling die de Duitsers hadden betrokken voordat zij zelf Pozières ingenomen hadden), en beginnen nog dezelfde dag een reeks bombardementen en tegenaanvallen, die voortduren op 24 en 25 juli. De Australiërs moeten zich nu op hun beurt snel ingraven en gebruik maken van de overblijfselen van de Duitse loopgraven om de behaalde winst te verdedigen. Op 25 juli maakt Bosma deel uit van een mitrailleurpost in de loopgraven. De 'Recommendation' op basis waarvan Bosma zijn Military Medal verkrijgt meldt het volgende:

'On 25th July, on the occasion of the capture of Pozières, an attack was made by the enemy on a trench occupied by a Lewis M.G. in which Pte Bosma was working. The attack was repulsed but a sniper was left behind and accounted for 7 of our men, prevented the gun from being used, and also prevented all observation from our trench. Pte Bosma crawled out of the trench and over 60 yards of open ground in broad daylight and killed the sniper with a bomb (*handgranaat, BdG*). He then returned to our trench and continued to work his gun with the utmost coolness.'

In de nacht van 25 juli wordt het 10^e Bataljon afgelost door versterkingen, en teruggetrokken om bij te komen en versterkingen te ontvangen. Het had tussen 22 en 25 juli rond 350 manschappen verloren. Op 10 augustus krijgt Bosma zijn Military Medal opgespeld, en twee dagen daarvoor was hij al bevorderd tot lance corporal. Lang heeft hij echter niet om te rusten: de aangekomen nieuwe lichte manschappen moeten geïntegreerd worden in het bataljon, en bovendien is de Slag om de Somme nog niet voorbij. Op 21 augustus worden de 3e Brigade en het 10e Bataljon opnieuw ten aanval gestuurd. Vanaf de heuvelrug waar het dorpje Pozières op ligt moet deze keer de Fabeck Graben (Fabeck Loopgraaf) nabij de stelling van Mouquet Farm ingenomen worden. De aanval wordt bij daglicht ondernomen, en het bataljon heeft geen geluk: de verzameling van de troepen bij de afsprongposities was gezien, en een Duits bombardement leidt tot 120 doden en gewonden bij het bataljon voordat de aanval goed en wel kan worden ingezet. Toch weet de aanval enige terreinwinst te boeken, en delen van de Fabeck Graben worden veroverd. Ook nu weer voeren de Duitsers hevige tegenaanvallen uit waarbij het bataljon wederom in totaal rond de 100 man verliest. Bosma herhaalt zijn actie van juli (opgetekend in een rapport van 24 augustus 1916 ter verkrijging van MiD):

'At Pozières on 22 August Lance Corporal Bosma was in charge of a Lewis Machine Gun which was posted in an old German gun emplacement about 50 metres in advance of our firing line in No Man's Land. With great gallantry L/Cpl Bosma crawled out a further distance of 20 metres in order to shoot a sniper who had continued to harass the M.G. team for some hours. He succeeded in killing the sniper and returned to his gun. The gun which Bosma was in charge of was posted to protect our right flank, and it was quite impossible to work the gun until the sniper in question was settled. Bosma was subsequently badly wounded.'

Voor deze actie wordt Bosma beloond met een Mention in Despatches (eervolle vermelding bij dagorder). Helaas overleeft hij de (verder niet beschreven) verwonding die in het rapport genoemd wordt niet. Hij overlijdt aan zijn verwonding op 25 augustus 1916 in een veldhospitaal te Warloy. Henry John William Bosma ligt begraven op Warloy-Baillon Communal Cemetery Extension (Plot VII, Rij D, Graf No. 52) in Frankrijk. Zijn naam staat vermeld op Paneel 58 van het Australian War Memorial in Canberra, en op de lijst van gesneuvelden in het National War Memorial in Adelaide.

Jacobus Justinus Meijerink

Meijerink was pas kort voor de oorlog, waarschijnlijk in 1913, in Australië aangekomen. Ondanks dat neemt hij in maart 1916 in Bendigo dienst bij het net opgerichte 38^e Bataljon. Vanwege onbekende redenen liegt hij dat hij in Johannesburg, Zuid-Afrika, is geboren. Dit zou geweest kunnen zijn zodat hij geen nationalisatiepapieren hoeft aan te vragen (Zuid-Afrikanen bezaten net zoals Australiërs

automatisch een gedeelde Britse nationaliteit vanwege bestaande Commonwealth regelingen), om eventuele discriminatie te voorkomen (Zuid-Afrika werd als onderdeel van het Commonwealth positief bekeken, terwijl Nederland geen deel daarvan uitmaakte) of om lastige vragen te ontlopen (Nederland was immers neutraal, en buitenlanders werden in Australië geregeld van spionage voor de vijand beticht). In tegenstelling tot eerder opgerichte bataljons traint zijn bataljon uitgebreid in Australië voordat de eenheid naar Groot-Brittannië verscheept wordt in juni 1916.

Australische militairen bij Armentières

In Europa aangekomen wordt het bataljon onderdeel van de 10e Brigade van de 3e Australische Divisie. In november 1916 komt het bataljon aan in Frankrijk, en op 1 december bevinden Meijerink en zijn kameraden zich voor het eerst in de frontloopgraven. Hier kregen ze bijna meteen te maken met Duitse 'trench raids', korte snelle aanvallen met het doel de verdedigers uit balans te brengen en te houden, en inlichtingen te verzamelen

door krijgsgevangenen te maken. Na zeven dagen in de loopgraven breekt het moment aan waarop Meijerink zich onderscheidt. De Recommendation op basis waarvan Meijerink zijn Military Medal verkrijgt meldt het volgende:

'At Armentières in the night of 8/9th December 1916. For conspicuous gallantry. He sprang on the parapet beside his Officer, and fired upon a party of raiders until his Lewis gun jammed. He then endeavoured to adjust the mechanism until he fell wounded. It was largely due to his coolness and determination that the raiding party was repulsed.'

Meijerink loopt meerdere verwondingen op door zowel granaatscherven als kogels in zijn onderrug en benen, en wordt overgebracht naar Groot-Brittannië om te herstellen. In juni 1917 is hij zodanig hersteld dat hij bij een trainingsbataljon wordt geplaatst. Eind september 1917 volgt terugplaatsing bij zijn eigen bataljon. Het 38^e Bataljon had zware verliezen geleden in de Slag bij Messines, maar was nu weer aangevuld en klaar voor actie, en voor Meijerink en zijn kameraden volgen twee helse weken.

Op 4 oktober 1917 valt de divisie de Duitse stellingen op de heuvelrug van Broodseinde aan. Veel dingen gaan goed: de Duitse troepen zijn deels onervaren en zijn juist bezig met een herziening van hun tactische en operationele verdedigingsrichtlijnen, waardoor hun inzet wordt belemmerd. Tegelijkertijd hadden ze net op dat moment een lokale tegenaanval ingepland, waardoor veel Duitse troepen zich op een aantal afsprongposities achter de loopgraven aan het verzamelen waren. Juist deze posities worden zwaar getroffen door het Geallieerde artilleriebombardement, waardoor de

*Australische officier inspecteert
buitgemaakte Duitse artillerie bij
Broodseinde*

Duitsers zware verliezen lijden in eenheden die onder andere omstandigheden voor lokale tegenaanvallen hadden kunnen worden gebruikt. Desondanks zijn de Duitse stellingen goed ingericht, en hoewel de aanval op Broodseinde een groot succes is verliest het 38^e Bataljon toch bijna een derde van haar manschappen, vooral aan machinegeweevuur uit verschillende Duitse veldbunkers.

Ook beginnen op die dag de zware herfstregens te vallen die de gehele omgeving in een serie van modderpoelen en moerassig gebied veranderen. De Geallieerden hebben moeite om hun artillerie en voorraden snel naar voren te krijgen, evenals zij moeite hebben met ingewikkelde infanterie manoeuvres. Toch volgt enige dagen later het bevel om opnieuw op te rukken, en begint in de vroege ochtend van 12 oktober 1917 de aanval die bekend wordt als de Slag om Passchendaele (ook wel de Derde Slag om Ieper genoemd). De hele dag door probeert Meijerinks bataljon, ditmaal met slechts beperkte artilleriesteun, terrein te winnen, wat soms lukt, maar wat uiteindelijk door welgeplaatste Duitse machinegeweerstellingen wordt verhinderd. Aan het einde van de dag moeten de Geallieerden zich terugtrekken en is er geen terrein gewonnen. Tijdens deze aanvallen is Meijerink vermist geraakt. Zeer waarschijnlijk is hij ergens in Niemandland getroffen en hebben zijn maten hem tijdens het gevecht niet zien vallen. Op 13 oktober 1917 wordt hij officieel overleden verklaard. Van Meijerink is geen graf bekend. Zijn naam staat vermeld op Paneel 25 op de Menenpoort te Ieper.

Hendrik Meijers

Meijers was in 1909 in Australië gearriveerd, en was van oorsprong, gezien zijn tatoeages, waarschijnlijk een zeeman. Eenmaal in Australië vindt hij veelal ongeregeld werk als dagloner. Kort van postuur (hij was slechts 1.65 meter lang, en daarmee eigenlijk twee centimeter te kort om door de medische keuring te komen, wat hem desondanks lukte) begint zijn diensttijd niet erg veelbelovend. Hij meldt zich eerst aan in Brisbane in oktober 1915, en begint een trainingsperiode bij het 42^e Bataljon. Over het algemeen ging dat redelijk, zijn staat vermeldt geen incidenten van dronkenschap, en zijn algemene indruk luidt 'Goed'.

In april 1916 gaat het echter mis. Meijers weigert een dienstbevel en verlaat zijn post tijdens piketdienst. Hij krijgt een douw, maar daar blijft het niet bij. De commanderend officier van het 42e Bataljon schrijft aan de Militair Commandant van het 1e Militaire District het volgende: 'It is requested that this man be discharged as "his services are no longer required". He is a man that just keeps clear of Orderly Room (*op rapport moeten komen, BdG*) but his conduct is prejudicial to good order &

military discipline. His discharge is strongly recommended.' Dit advies wordt opgevolgd, en op 10 mei 1916 wordt zijn dienstverband beëindigd.

Meijers laat het er echter niet bij zitten. Hij reist af naar Sydney, en meldt zich op 20 mei 1916 wederom aan. Ditmaal wordt hij bij het 56e Bataljon geplaatst, en houdt hij zijn hoofd erbij. Na een trainingsperiode in Australië vertrekt hij in oktober 1916 naar Europa, waar eerst nog een volgende trainingsperiode in Groot-Brittannië aanbreekt voordat hij daadwerkelijk naar het front gaat. Het 56e Bataljon maakte deel uit van de 14e Brigade, 5e Australische Divisie.

In februari 1917 komt Meijers eindelijk aan bij zijn bataljon, en begint zijn leven aan het front. Tussen februari en eind maart verkorten de Duitsers hun frontlinie en trekken ze zich langzamerhand terug op de geprepareerde Hindenburg Linie. De 5^e divisie neemt deel aan de achtervolging. Naarmate de Duitsers dichterbij de Hindenburg Linie komen wordt de verdediging weer taaier en wordt de achtervolging moeilijker. Op 2 april 1917 is het raak voor het 56^e Bataljon: de 14^e Brigade onderneemt een aanval op de dorpjes Doignies (55^e Bataljon) en Louverval (56^e Bataljon).

Het 56^e Bataljon lijdt veel verliezen aan doden en gewonden, waaronder Meijers, die in zijn rechterarm geschoten wordt. De Australiërs zijn razend over hun verliezen, en als vergelding worden een aantal Duitse soldaten die zich overgegeven hebben ter plekke doodgeschoten. Voor Meijers is de oorlog even voorbij, maar niet voor lang. Zijn verwonding is niet zwaar, en al in juni 1917 is hij weer inzetbaar.

Hij wordt echter overgeplaatst van het 56^e Bataljon naar de mortier-eenheid van de 14^e Brigade, de 14th Light Trench Mortar Battery. Deze eenheid verleende vuursteun op korte afstand met Stokes mortieren. De 5^e Divisie neemt geen deel aan de aanval rondom Bullecourt in juli, maar wordt wel ingezet om het grondgebied dat de 1^e Australische Divisie daar heeft veroverd te verdedigen tegen Duitse tegenaanvallen.

Australische militairen met Stokes mortier Bullecourt 1917

Meijers blijft geluk houden, en in september 1917 komt voor hem het moment dat hij zich onderscheidt. De 14^e Brigade was, samen met de rest van het I ANZAC Corps waar het toe behoorde, overgeplaatst naar het front in België. Anderhalve week vóór de Slag bij Broodseinde (zie Meijerink) neemt de 14^e Brigade vanaf 26 september deel aan de aanval op Polygon Wood. Het bos wordt ingenomen, maar wederom voeren de Duitsers dagenlang zware tegenaanvallen en bombardementen uit om het grondgebied terug te nemen.

De Recommendation op basis waarvan Meijers zijn Military Medal verkrijgt meldt het volgende:

'Throughout the recent operations (22-30 September 1917) of this Brigade at Polygon Wood he acted as runner and guide. Owing to the terrific barrage this duty was extremely hazardous, but he never failed to get his message or his party to its destination. His coolness and determination were a source of inspiration to all ranks.'

Na de gevechten rondom Ieper wordt het even rustiger aan het Belgische front. In januari 1918 krijgt Meijers verlof, waarvan hij in februari terugkeert. In de tussentijd heeft eind 1917 de Russische Revolutie plaatsgevonden, heeft Rusland vrede gesloten met Duitsland, en zijn grote aantallen Duitse troepen in hoog tempo naar het Westelijke Front overgebracht. In maart 1918 beginnen deze aan hun befaamde Lenteoffensief. De 5^e Divisie wordt overgebracht van België naar het gebied rondom Amiens om daar de verdedigingen te versterken, en de 14^e Brigade (en haar mortierbatterij) neemt tussen 24 en 27 april deel aan de Tweede Slag om Villers-Bretonneux, waarbij de Duitse aanvallen in de sector definitief gestopt worden.

In juni 1918 krijgt Meijers een klaplong en wordt hij naar Engeland geëvacueerd om te herstellen. Zijn herstel duurt lang, en pas op 21 november 1918, tien dagen na de wapenstilstand, keert hij terug naar Frankrijk om zich weer bij zijn eenheid te melden. Hoewel de oorlog voorbij is, kunnen Meijers en zijn kameraden niet meteen terug naar Australië. Meijers wordt eerst in februari 1919 nog overgeplaatst naar het 55^e Bataljon. Hij krijgt nog verlof toegekend, en zet dan uiteindelijk op 22 september 1919 weer voet op Australische bodem, waar hij op 7 november 1919 uit dienst ontslagen wordt.

In 1966 schrijft Meijers de militaire autoriteiten aan. Hij geeft aan na al die jaren eigenlijk nog steeds niet te weten waarvoor hij nu eigenlijk zijn Military Medal ontvangen heeft, aangezien hij nooit de Recommendation heeft ingezien. Helaas voor Meijers kunnen ook de militaire autoriteiten deze op dat moment niet boven water krijgen. En zo overlijdt Meijers op 4 mei 1968 op tweeëntachtigjarige leeftijd zonder te weten waarvoor hij gedecoreerd is.